

Beste OD leden,

Hierbij in platte tekst een nieuwe versie van het evaluatieplan voor het (bachelor-)onderwijs binnen FEW.
Bewerkt door Henk (en mij).

Evaluatieplan voor het (bachelor-)onderwijs binnen FEW
versie 13.2.2004

1. Inleiding

De VU heeft de kwaliteit van het onderwijs hoog in het vaandel staan. De verschillende opleidingen van FEW besteden daar vanzelfsprekend al geruime tijd aandacht aan. Er bestaat echter totnogtoe geen FEW-breed plan van aanpak van de 'interne kwaliteitszorg'. Deze is echter wel van groot belang, intern bijv. vanwege de voortdurende veranderingen in het onderwijs, zoals het beta-convenant met overgang naar een 5-jarige studieduur, de invoering van de Bachelor-Masterstructuur, de invoering van 'Flexibel Bachelors', en de samenwerking met de UvA. 'Extern' is bij de beoordeling door de visitatiecommissies, en naar verwachting nog sterker bij de komende accreditaties, de interne kwaliteitszorg een zeer belangrijk punt.

Kwaliteitszorg omvat veel punten, zie hoofdstuk 2.

Een belangrijk onderdeel ervan vormt evaluatie van het onderwijs in brede zin, van individuele cursus tot gehele opleiding.

Dit stuk beschrijft een plan voor de evaluatie van het onderwijs binnen FEW, met voorlopig een concrete uitwerking alleen voor de bachelorfase (de masterfase volgt spoedig).

Om de evaluatie in het juiste kader te plaatsen worden de kwaliteitsaspecten van opleidingen in de bijlage kort weergegeven, zoals die in het protocol voor de visitaties van de VSNU staan.

2. Plan van aanpak van evaluaties van het Bacheloronderwijs binnen FEW

(NB. Hier zijn nog heel veel punten niet voldoende uitgewerkt/gekristalliseerd, en er zitten ook nog vast nog aantal omissies en inconsistenties in)

Gegeven het kader zoals beschreven in de bijlage zijn de volgende punten van belang bij een plan van aanpak:

- 1) wat willen we weten?
- 2) wanneer willen we dat weten?
- 3) hoe verkrijgen we de informatie?
- 4) wie is daarvoor verantwoordelijk?
- 5) wie verwerkt de informatie?
- 6) naar wie gaat de informatie?

De antwoorden hierop zouden zoveel mogelijk gelijk moeten zijn voor de verschillende opleidingen, afgezien van (niet-wezenlijke) verschillen op onderdelen, bijv. samenhangend met groeps grootte, onderwijsonderdelen of vormen, e.d.

2.123) wat willen we weten? wanneer willen we dat weten? hoe verkrijgen we de informatie?

A) 'Cursusevaluaties': (aparte) onderdelen van het curriculum (colleges, practica, projecten, etc.)

Gekeken wordt naar de volgende aspecten:

- didactische vaardigheden van een docent
- de kwaliteit van het gebruikte onderwijsmateriaal
- de afgenomen toets(en)

Roulerend schema (minstens 1x per 3 jaar) voor vakken die 'niet veranderen', maar vaker als docent wisselt, inhoud verandert, of als er een andere bijzondere aanleidingen is (per opleiding een draaiboek maken; wie doet dat: OLC, eval. cie van opl., od?)

Hierbij wordt gebruik gemaakt van:

- de bestaande enquêtes van het Onderwijscentrum (OWC) van de VU, aangevuld met specifieke vragen.
- ervaringen gemeld (aan) tijdens halfjaarlijkse bijeenkomsten van de studenten van de jaren 1, 2, 3 en hoger
- ervaringen van responsgroepen voor directe signalering van problemen en melding aan docent.

Het Onderwijs Bureau (OWB) van FEW levert zak/slaagpercentages aan van de geëvalueerde vakken.

Het OWB levert ondersteuning bij de uitvoering: het verzorgt de verspreiding en de verwerking van de enquêteformulieren door het OWC op basis van het draaiboek

B) 'Curriculumevaluatie': het curriculum als geheel, dwz. de samenhang, volgorde van de onderdelen, etc., voor de hele Bacheloropleiding tegelijk frequentie: elk jaar

(opschrijven welke punten bekeken moeten worden en hoe verslaglegging plaats vindt)

De faculteit heeft in het bestuursconvenant met het CvB streefcijfers afgesproken voor de studierendementen van de bachelor- en de masteropleidingen. Afgesproken is in 2003 dat:

- gestreefd wordt naar 70% herinschrijvingen na een jaar van de instroom
 - van de herinschrijvers 75% na 4 jaar het bachelordiploma haalt
 - van de Masterinschrijvers 85% na 3 jaar het masterdiploma haalt.
- Daarvoor wordt jaarlijks het curriculum geëvalueerd op de volgende punten:
- de studievoortgang van de verschillende cohorten (gemiddeld aantal studiepunten op 3 tijdstippen (1 sept, 1 jan. 1 mei?);
 - rooster, o.a. aansluiting, evenwicht, knelpunten, dag/week/maand indeling;
 - verdeling tentamens en studielast over het jaar;
 - aansluiting vakken op elkaar;
 - signaleren van struikelvakken;
 - eventuele problemen bij de niet-geëvalueerde onderdelen.

Daarnaast zal ook in de toekomst het rendement bij de financiering van de opleidingen worden meegerekend.

Het OWB levert zak/slaagpercentages aan van alle vakken.

Het OWB levert de studievoortgangsgegevens van de cohorten (moet door ISIS+ of zoiets standaard geleverd kunnen worden).

C) Opleidingsevaluatie: het geheel van het onderwijs, incl. organisatie, voorzieningen, etc.
(zoals gevraagd bij visitatie en straks vermodelijk bij accreditatie)

doorlichten van het geheel moet een continu proces zijn (dus punten van aandacht hieruit opnemen in B). Echt opschrijven eens per 5 jaar in kader van visitatie/accreditatie.

Bij de vijfjaarlijkse evaluatie wordt een integrale beoordeling van de opleiding en alle betrokken aspecten zoals beschreven in hoofdstuk 2 gemaakt. Ook afnemend veld en (Ba)alumni erbij betrekken.

4) wie is daarvoor verantwoordelijk?

od, eval.cie, OLC?

5) wie verwerkt de informatie?

WB? wie maakt 'verslag'?

6) naar wie gaat de informatie?

De uitkomsten van cursusevaluaties en halfjaargesprekken gaan naar de betrokken docenten, de studietoehoordinator, afdelingshoofd(en) en de onderwijstdirecteur.

De resultaten van een semester worden besproken in een halfjaarlijkse bijeenkomst van de docenten van de opleiding, in aanwezigheid van de betrokken afdelingshoofden en de onderwijstdirecteur. Uit de vergadering komen actieplannen en wijzigingsvoorstellen, die worden voorgelegd aan de OLC. De rapporten van het docentenoverleg zijn openbaar.

De onderwijstdirecteur is verantwoordelijk voor het opleidingsgebonden deel van de evaluaties en de voorbereiding van een visitatieronde, en het voor die opleiding formuleren van aanbevelingen en acties, die via de onderwijstdirectie naar het FB gaan.

De onderwijstdirectie is verantwoordelijk voor het opleidingsoverstijgende deel (wat is dat?) en voor het formuleren van aanbevelingen en acties en rapportage daarover aan het faculteitsbestuur.

Omdat de visitatierondes van de verschillende opleidingen in de faculteit niet synchroon lopen, moet er voor de vijfjaarlijkse evaluatie van de facultaire onderwijsomgeving een aparte planning komen. Deze evaluaties kunnen later, tijdens de verschillende visitaties, worden gebruikt.

Bijlage:

1. Kwaliteitsaspecten opleidingen

1.1. Het doel van de kwaliteitszorg

Het bewaken van de kwaliteit vereist ten eerste een waarheidsgetrouwe vaststelling van de stand van zaken van en reflectie op de behaalde resultaten in het licht van de doelstellingen van de opleiding. Het verzamelen van informatie over de bereikte kwaliteit vindt voortdurend plaats ten behoeve van het te voeren eigen beleid. Ten tweede vereist de kwaliteitsbewaking een gefundeerde analyse en beoordeling van de

beschreven resultaten. Deze beoordeling wordt in de zelfstudie expliciet beschreven in een sterkte/zwakte analyse.

Het oordeel over de kwaliteit leidt naar die aspecten die verbeterd kunnen of moeten worden. Niet altijd zal duidelijk zijn hoe die verbetering gerealiseerd kan worden, niet alle verbeteringen zullen tegelijkertijd gerealiseerd kunnen worden en soms kunnen verbeteringen op één punt in strijd zijn met het handhaven van kwaliteit op een ander punt. Uitgangspunt voor de richting waarin verbetering wordt nagestreefd, moet altijd de eigen doelstellingen en missie zijn die de opleiding zichzelf heeft gesteld. Dat neemt niet weg dat de doelstellingen dienen te passen in het kader van de wetenschappelijke en maatschappelijke taak van een academische opleiding op het betreffende vakgebied.

1.2. Missie, doelstellingen en eindtermen van de opleiding

De doelstellingen van de opleiding omvatten een beschrijving van de inhoud en het daarin te bereiken niveau van de opleiding. De doelstellingen passen in een breder kader, dat van het profiel van de faculteit en van de missie van de universiteit als geheel. De doelstellingen geven ook aan hoe deze zich verhouden tot vergelijkbare academische opleidingen in het buitenland. Bij de academische profilering wordt ook de relatie aangegeven met het academische onderzoek in het vakgebied en met het onderzoek aan de eigen instelling in het bijzonder. De doelstellingen leiden tot een bepaald welomschreven profiel-of een spectrum van profielen-van afgestudeerden dat in overeenstemming is met de academische en professionele eisen die daaraan, óók naar internationale maatstaven, gesteld kunnen worden. Daarbij worden ook de arbeidsmarktperspectieven aangegeven die de instelling voor haar afgestudeerden voor ogen heeft. De doelstellingen zijn vertaald in eindtermen en deze zijn op hun beurt geoperationaliseerd in een uitvoerbaar onderwijsprogramma.

1.3. Opbouw en inhoud van het programma

Het opleidingsprogramma is welomschreven en uitgesplitst naar de samenstellende delen, propedeuse, basisdoctoraal, afstudeerrichtingen (en eventuele specialisaties daarbinnen), en keuzeonderdelen. Eventuele andere indelingen (bachelor/kandidaats, master) en andere principes (major/minor) worden ook opgenomen. De beschrijving van alle vakken, per fase/studiejaar, geeft een duidelijk beeld van het geheel en de samenhang daarin. Daarbij zijn niet alleen de vakinhouden van belang, maar ook het aanleren van specifieke en algemene vaardigheden.

De propedeuse heeft aantoonbaar twee functies: oriënteren op het vervolg van de studie en selecteren van diegenen die voldoende motivatie, talent en capaciteiten bezitten om de studie met goed gevolg te voltooien. Zo mogelijk heeft de propedeuse ook een verwijzende functie voor diegenen die niet aan de selectiecriteria voldoen.

In het postpropedeutische deel zijn belangrijk: de aansluiting tussen de basisopleiding en de afstudeerrichtingen, de opzet van de afstudeerrichtingen, de aansluiting van de keuzeonderdelen op het programma, en de wijze waarop de samenhang wordt gewaarborgd. Het evenwicht tussen de vakken in propedeuse en doctoraalprogramma komt ook tot uiting in de vakkentabel met toegekende studiepunten per onderdeel. Een eventueel deeltijd- of duaal programma wordt apart behandeld in de zelfstudie en beoordeeld door de commissie. Naast de reguliere opleiding

wordt ook gekeken naar het onderwijs en de begeleiding van AIO's en naar het overige aangeboden onderwijs, zoals korte opleidingen, doorstroomprogramma's en cursussen aan derden.

1.4. De onderwijsleeromgeving

De opleiding wordt aangeboden in een onderwijsleeromgeving die op de doelstellingen en het programma is afgestemd. Soms liggen daaraan expliciete concepties ten grondslag, zoals 'probleemgestuurd leren', soms blijven deze concepties meer impliciet. In ieder geval dient een zeker evenwicht in didactische uitgangspunten en werkvormen een doelgerichte en gestructureerde wijze van studeren mogelijk te maken. Daartoe dragen ook bij een passende indeling in de tijd, bijvoorbeeld een trimester- of modulair opgebouwd rooster, en een evenwichtige tijdsbesteding van de studenten, in contacturen, zelfstudie, groepsopdrachten, etc. Naar gelang het vakgebied is ook de keuze van leermiddelen, zoals de inzet van practica of computerondersteuning, van groot belang bij het leren. Daarnaast is de wijze en intensiteit van toetsing en beoordeling een belangrijk aspect van de onderwijsleeromgeving. In het bijzonder verdienen de consistentie en het niveau in de wijze van beoordelen van eindscripties, de 'poort naar het einddiploma', grote aandacht.

1.5. Instroom

Hoewel voor een 'voldoende' instroom geen absolute aantallen zijn aan te geven, kunnen per vakgebied de aantallen worden afgezet tegen de arbeidsmarkt en de behoefte aan academische 'Nachwuchs'. Daarnaast kunnen opleidingen streefcijfers hanteren of percentages marktaandeel en kunnen zij een al dan niet succesvol beleid voeren om de instroom te vergroten. Naast aantallen is ook de kwaliteit van de instroom een factor die op haar beurt weer van invloed is op het aspect van doorstroom en rendementen. De brede toegankelijkheid van de opleiding wordt ook weerspiegeld in een evenwichtige samenstelling van de instroom, zoals de verhouding mannen/ vrouwen, deelname vanuit allochtone bevolkingsgroepen, en internationale instroom. De kwaliteit en kwantiteit van de instroom wordt verder bepaald door een adequate voorlichting en eventuele andere activiteiten die de aansluiting VWO/WO faciliteren, zoals docentenuitwisseling en andere vormen van samenwerking met scholen voor voortgezet onderwijs.

1.6. Studeerbaarheid

Het begrip 'studeerbaarheid' staat voor de mate waarin studenten in staat worden gesteld de opleiding zonder onnodige belemmeringen binnen de daarvoor gestelde tijd te voltooien. Het 'in staat stellen' uit de vorige zin bestaat uit een goede studieadvisering en -begeleiding, mede met behulp van een goed systeem om de studievoortgang bij te houden. Bij het wegnemen van de 'belemmeringen' dient te worden gekeken naar de programmering van de studieonderdelen (spreiding en aansluiting), naar de verhouding tussen geplande en feitelijke studielast, en naar de spreiding van tentamens en mogelijkheden tot herkansing. Ook kan worden gezien in hoeverre specifieke groepen studenten, zoals allochtonen, belemmeringen in de studie tegenkomen en hoe het beleid bij specifieke 'struikelvakken' is.

1.7. Doorstroom en rendementen

De rendementen zijn de behaalde propedeuse- resp. doctoraaldiploma's gedeeld door de instroom per instroomjaar (oftewel 'cohort'). Deze

cijfers worden landelijk bijgehouden volgens een voor alle universiteiten gelijke definitie. Van de instellingen wordt gevraagd de opleidingscijfers volgens de gemeenschappelijke 'KUO-definitie' in de zelfstudie op te nemen.

1.8. Kwaliteit van de afgestudeerden

Onder het aspect 'kwaliteit van de afgestudeerden' wordt beoordeeld of de opleiding daadwerkelijk studenten aflevert die een universitaire titel hebben verdiend. Dit is af te meten aan de academische kwalificaties van de afgestudeerden en aan het bezitten van beroepskwalificaties op academisch niveau. Een directe en controleerbare wijze om het academisch niveau te toetsen is het toetsen van de inhoud en het niveau van de eindscripties. De visitatiecommissie toetst 'net voldoende' en 'zeer goede' scripties uit de beoordeelde periode aan haar eigen normen. De academische beroepskwalificaties zijn af te leiden uit de aard en het niveau van de stages en uit andere gegevens, bijvoorbeeld de WO-monitor en andere alumni-onderzoeken, en gegevens over de waardering vanuit de arbeidsmarkt. Hierbij kan ook worden gezien in welke mate de door de opleiding beoogde arbeidsmarktperspectieven daadwerkelijk worden gerealiseerd.

1.9. Effectiviteit van de organisatie en kwaliteiten van de staf

De effectiviteit van de organisatie en de kwaliteiten van de staf zijn een basisconditie voor een goede opleiding. In dat licht wordt dit aspect van de opleiding beoordeeld. Organisatie, interne communicatie, personeel en personeelsbeleid worden in hun samenhang beoordeeld; het beoordelen van personen is in het visitatieproces niet aan de orde. Wel aan de orde zijn een heldere structuur in communicatie en verantwoordelijkheden, een voldoende omvang van de personeelsbezetting, een goede spreiding en niveau van expertises op academisch niveau, een goede begeleiding van het personeel in hun onderwijstaak en een adequaat personeelsbeleid. In deze derde visitatieronde mag worden verondersteld dat het overgrote deel van de vaste staf is gepromoveerd. Het aantal vrouwen in de staf kan een aandachtspunt voor de commissie vormen.

1.10. Faciliteiten en voorzieningen

De visitatiecommissie zal aan de faciliteiten van de opleiding een kort bezoek brengen en zich daarover een oordeel vormen. Een beschrijving van collegezalen en werkgroep ruimten, bibliotheek, computerruimten, laboratoria en dergelijke wordt in de zelfstudie opgenomen, inclusief eventuele problemen met de financiële randvoorwaarden.

1.11. Internationalisering en externe contacten

Een academische opleiding dient in voortdurende wisselwerking te staan met de internationale academische en professionele wereld. Deze wisselwerking betreft zowel docenten als studenten en zowel het institutionele als het individuele niveau. Voor studenten dienen er voldoende mogelijkheden te zijn en ook de faciliteiten daartoe om een deel van hun studie in het buitenland door te brengen. Voorwaarde daarbij is natuurlijk wel dat de kwaliteit van de elders behaalde studiepunten kan worden gewaarborgd. De omvang van de uitwisseling van docenten en studenten wordt zo goed mogelijk met cijfers (per jaar) ondersteund; de uitwisseling van studenten betreft zowel inkomende als uitgaande studenten en de omvang wordt zowel in maanden als in studiepunten aangegeven. Ook het internationaliseringsbeleid als zodanig wordt hier beoordeeld.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.